

УДК 930:[39(=161.2:477.85/.87)"188/191"]

Михайло ГЛУШКО

**«ГУЦУЛЬЩИНА»
ВОЛОДИМИРА ШУХЕВИЧА —
ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ
ЗАГАЛЬНОГО СТАНУ
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДОЗНАВСТВА
НАПРИКІНЦІ ХІХ —
НА ПОЧАТКУ ХХ ст.**

Йдеться про історичні передумови виникнення головного авторського проекту Володимира Шухевича — дослідження «Гуцульщина», закономірність його публікування у виданні «Матеріяли до українсько-руської етнології», наукову цінність праці з погляду її джерелознавчого характеру. Оцінюється причетність Наукового товариства ім. Шевченка у Львові загалом і Федора Вовка зокрема до виходу «Гуцульщини» В. Шухевича з друку.

Ключові слова: Володимир Шухевич, «Гуцульщина», етнографія, етнологія, фольклористика, Наукове товариство ім. Шевченка у Львові, Федір Вовк.

© М. ГЛУШКО, 2017

У 1899 р. у світ вийшла перша частина відомого дослідження Володимира Шухевича «Гуцульщина», яка відразу привернула увагу як науковців, так і широке коло шанувальників традиційно-побутової культури гуцулів. Відтоді минуло майже 120 років — досить значний як для наукової праці період, але зацікавленість нею ніскільки не ослабла. Навпаки, з плином часу все більше усвідомлюєш її непересічну науково-пізнавальну цінність для українського народознавства — етнології, фольклористики, мистецтвознавства. У чому ж секрет довговічності та неповторності наукових студій В. Шухевича?

У пошуках відповіді на це, на перший погляд, просте запитання, на увагу заслуговує передусім період виходу праці у світ. Він добре відомий: 1899 (перша її частина) — 1908 (остання, п'ята частина) роки. У цьому ж хронологічному проміжку надрукували також польськомовний варіант «Гуцульщини» у чотирьох томах (1902, 1904, 1908 рр.) [18, с. 11—12].

У зазначений період науково-пошуковою роботою активно займалися й інші провідні етнографи і фольклористи Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Так, упродовж 1895—1903 рр. шість наукових подорожей здійснив на Закарпатську Україну (зокрема і в райони Східної Словаччини та Південної Угорщини) Володимир Гнатюк. За слушним зауваженням знавця усної народної творчості Михайла Яценка, він не тільки відкрив для української культури ці території, а й зробив багато для пробудження закарпатських українців до громадської діяльності, їх зближення із Західною та Наддніпрянською Україною [32, с. 28]. За спостереженнями Миколи Мушинки, шеститомна праця «Етнографічні матеріали з Угорської Русі», підготовлена В. Гнатюком на основі тогочасних записів, і досі є неперевершеним джерелом для пізнання фольклору Закарпаття [23, с. 54].

З 1895 р. системною науково-пошуковою роботою займався Осип Роздольський. Спершу народознавець увійшов в українську фольклористику зібраними й опублікованими народними прозовими творами (казками, легендами, новелами тощо), значна частина яких згодом стала раритетною. Потім його життя було пов'язане з професійним студюванням пісенної культури українців різних місцевостей. Особлива заслуга О. Роздольського полягала в тому, що «відразу після початкових пробних експедицій (1900 р. — М. Г.), минаючи своєрідний перехідний етап «тематичних» експедицій, характерних для

музично-фольклорних шкіл усєї Центрально-Східної Європи, було розпочато планове і широкомасштабне нагромадження фольклорних матеріалів на фоно-валиках» [14, с. 67]. Загалом же упродовж сорока років експедиційної діяльності фольклорист, відвідавши щонайменше 184 села всіх етнографічних районів Галичини й окремих сіл Буковини та Наддніпрянської України, зафіксував близько 8 тисяч народних мелодій на понад 1000 валиках [15, с. 17].

З середини 90-х рр. XIX ст. починають з'являтися етнографічні праці Михайла Зубрицького, який майже все своє життя провів на території Бойківщині. Його дебютною народознавчою працею вважається стаття «Село Кіндратів (Турецького повіту)», яка побачила світ у 1895 р. у журналі «Житє і слово». Це були записи народних повір'їв, вірувань, забобонів, уявлень тощо, пов'язані з традиційним будівництвом. Потім дослідник опублікував розвідки про народний календар, годівлю, купівлю і продаж овець, народний верхній одяг і взуття бойків Старосамбірського повіту тощо, причому основну їх частину автор оприлюднив у виданнях НТШ у Львові [13, с. 180—181].

У 1903—1906 рр. за дорученням і безпосереднім сприянням Товариства чотири масштабні польові антропологічно-етнографічні дослідження організував і провів серед населення західноукраїнських земель Федір Вовк: у 1903 р. — на теренах Надсаня (м. Перемишль), Покуття (м. Коломия), галицької частини Гуцульщини і Буковини (м. Чернівці); у 1904 р. — західної і центральної частин Бойківщини, Буковини (м. Чернівці), буковинської і галицької частин Гуцульщини: у 1905 р. — галицької і закарпатської частин Бойківщини, галицької та закарпатської частин Гуцульщини, Бачки (Угорщина; нині Сербська Республіка); у 1906 р. — галицької частини Лемківщини та частково галицької Гуцульщини [10, с. 422—426]. Результати цієї народознавчої пошукової роботи вчений згодом узагальнив і обнародував у важливій науковій праці «Антропометричні досліди українського населення Галичини, Буковини й Угорщини» [4].

У 1904 р. учасником комплексної антропологічно-етнографічної експедиції був також Іван Франко. Зібрані під час цієї мандрівки етнографічні матеріали вчений опублікував німецькою мовою у відомій статті «Етнографічна експедиція на Бойківщину»

(1905) [24], акцентувавши увагу читачів на особливостях матеріальної культури бойків — селянської садиби, житла, господарських будівель, народного одягу, їжі тощо.

З НТШ у Львові тісно співпрацювали Лука Гарматій, Зенон Кузеля, Осип Маковей, Антін Онищук та понад два десятки інших сподвижників етнокультурної царини, кожен з яких залишив по собі помітний слід в історії української науки. Гідне місце серед них посів і Володимир Шухевич.

Творча, можна сказати, змагальна атмосфера, яка запанувала в Товаристві з часу участі у його роботі Михайла Грушевського (з середини 90-х років XIX ст.), позначилась і на продуктивності праці знавця Гуцульщини. Що більше, на наше глибоке переконання, саме під впливом науково-пошукових успіхів В. Гнатюка, О. Роздольського, М. Зубрицького, інших діяльних членів НТШ у Львові, В. Шухевич теж активізував етнографічно-фольклористичну роботу і задумав свій головний авторський проект — масштабне народознавче дослідження про традиційно-побутову культуру гуцулів. Перші результати своєї науково-пошукової творчості вчений представив галицьким інтелектуалам 30 березня 1898 р. Зокрема, тоді на засіданні Історично-філософської секції Товариства він виголосив реферат «Про гуцулів — їх світогляд, — усе з народних уст» [18, с. 10], який відображав зміст першої частини запланованої «Гуцульщини». Через рік з нею мало змогу познайомитись уже широке коло читачів.

Друк дослідження В. Шухевича у «Материялах до українсько-руської етнольоґії» також не був випадковим явищем. Як відомо, наприкінці 90-х рр. XIX — на початку XX ст. НТШ у Львові випускало різні періодичні та неперіодичні видання, які стосувалися проблем української історії, археології, філософії, права, філології, фольклору, етнографії, музики, театру тощо: «Записки Наукового товариства ім. Шевченка», «Джерела до історії України-Руси», «Хроніка НТШ», «Літературно-науковий вістник», «Етнографічний збірник» та ін. [20, с. 54—55] За рішенням Історично-філософської секції від 31 травня 1899 р. [1, арк. 25; 26, с. 32], для праці В. Шухевича обрали сторінки нового друкованого органу Етнографічної комісії — «Материяли до українсько-руської етнольоґії», хоча автор на-

полягав на тому, щоб її видавали окремою книжкою [21, с. 27, 28].

Початок виходу «Материялів...» у світ — це знаменна для українського народознавства кінця XIX ст. подія, свідчення нового етапу його розвитку. Загальний стан тогочасної народознавчої науки добре висвітлив Федір Вовк у засадничій статті «Дещо про теперішній стан і завдання української етнології» [5], яка відкривала цей друкований орган Товариства. Тут же вчений докладно торкнувся предметної сфери кожної народознавчої дисципліни — етнографії, етнології та фольклористики. Зокрема, предметом «настоящої» чи «описової» етнографії, на відміну від «етнографії» як предмета усної народної словесності XIX ст., він вважав різні ділянки традиційно-побутової культури — заняття, матеріальну культуру, календарно-побутову та сімейну звичаєвість й обрядовість, родинні та громадські стосунки, знання тощо, а також народну поезію [12].

«Настоящу» чи «описову» етнографію Ф. Вовк розглядав також як основу історичної галузі знань — етнології, предметний засяг якої становили анатомічно-фізіологічні риси народу, його етнічний склад, різні складові та цілі комплекси традиційно-побутової культури, сімейного і громадського життя тощо, причому в етнокультурних зв'язках з іншими етнічними спільнотами. Основним методом етнології, на думку, дослідника, є порівняльно-історичний (синхронний і діахронний). Крім того, етнологічні студії обов'язково передбачали широке залучення фактографічних даних суміжних гуманітарних дисциплін — фізичної антропології, археології (палеоетнології) та соціології [11].

Наприкінці XIX — на початку XX ст. (у період виходу у світ «Гуцульщини» В. Шухевича) українська етнологія як порівняльно-аналітична наука перебувала ще в зародковому стані, причому займався нею поки що лише Ф. Вовк. Відповідний її стан добре засвідчує позиція І. Франка, яку він висловив у 1905 р. Так, оцінюючи загальні наукові здобутки Етнографічної комісії, вчений згадав і найбільш діяльних її членів, серед яких етнологом вважав тільки Ф. Вовка, всі інші адепти українського народознавства (В. Гнатюк, О. Роздольський, В. Шухевич, М. Зубрицький, Л. Гарматій) були, на його думку, просто етнографами [24, с. 72]. Справді, на початку XX ст. серед перелічених І. Франком осіб

лишень Ф. Вовк опублікував низку етнологічних праць, зокрема з весільної тематики — «Свадбарските обряды на славянские народы» (1890—1894), «Шлюбний ритуал та обряди на Україні» (1891—1892) та «Свадебные обряды в Болгарии» (1895) [12, с. 344]. Історико-етнологічний характер мала і його розвідка про використання саней у похоронній обрядовості українців («Сані в похоронному ритуалі на Україні») [7], вперше опублікована у французькому часописі «Revue des traditions populaires» (1896) [33].

Отож, зважаючи на загальний стан кожної народознавчої дисципліни наприкінці XIX ст., назва «Материяли до українсько-руської етнології» як друкованого органу, яким опікувалися члени Етнографічної комісії, була найбільш оптимальною на той час. Що найважливіше, саме в цьому виданні українські вчені отримали можливість друкувати зібрані під час наукових експедицій і самостійних виїздів польові джерела (антропологічні, етнографічні та археологічні). Так, у першому томі «Материялів...» особисто Ф. Вовк опублікував результати своїх досліджень з трьох галузей наукових знань (мабуть, на правах відповідального редактора цього друкованого органу) — з археології («Передісторичні знахідки на кирилівській улиці у Києві» [6]), етнографії («Українське рибальство у Добруджі» [9]) та фольклористики («Сороміцькі весільні пісні[,] записані М.О. Максимовичом») [8]. Натомість в «Етнографічному збірнику» і надалі друкували твори усної народної словесності українців у записах фольклористів [16, с. 15—85].

За змістом, науковим характером та наявними джерелами праця В. Шухевича найбільше відповідала рівню української «настоящої» чи «описової» етнографії кінця XIX — початку XX ст., що підтверджує сучасне ґрунтовне дослідження Андрія Карпенка. Зокрема, глибоко проаналізувавши наявний у «Гуцульщині» фактографічний матеріал, етнолог дійшов висновку, що «праця В. Шухевича має етнографічний характер і за жанром подібна на «Труди...» П. Чубинського, де узагальнення чергуються з цитуванням польових матеріалів» [18, с. 16].

Напевне, саме з цих причин Виділ (Президія) НТШ у Львові й обрав для її друку сторінки «Материялів до українсько-руської етнології», а не ін-

ший друкований орган Товариства. Цілком можливо, що під час прийняття цього рішення члени Президії зважали і на думку Ф. Вовка як уже сформованого етнолога, а також знаного антрополога, археолога та фольклориста. Відповідне наше припущення небезпідставне хоча б тому, що чотири з п'яти частин «Гуцульщини» побачили світ за науковою редакцією якраз Ф. Вовка. Він же підтримував автора стосовно того, щоб вони виходили окремими випусками у «Материялах...» [21, с. 29]. Після того, як Ф. Вовк припинив редагувати цей друкований орган (1905), у В. Шухевича відразу виникли великі проблеми з публікацією останньої (п'ятої) частини «Гуцульщини». Нагадаємо: перші чотири частини «Гуцульщини» вийшли відповідно у другому (1899) [27], четвертому (1901) [28], п'ятому (1902) [29] та сьомому (1904) [30] томах «Материялів до українсько-руської етнології». П'яту частину своєї праці народознавець видав окремо (1908) [31], поза межами НТШ у Львові — через конфлікт з Товариством.

Ф. Вовк високо оцінював саме дослідження В. Шухевича. 7 червня 1901 р., після друку другої його частини, в листі до її автора знаний етнолог писав: «Дуже велике і превелике спасибі Вам[,] тим більше що праця Ваша, результат довголітніх студій, безперечно найкраща і з наукового, і з артистичного погляду з усього, що було досі видруковано про Гуцулів, не виключаючи й Кайндля. Ми можемо тепер бути спокійними[,] що усе ж таки маємо докладну монографію хоч однієї з наших земель» [2, арк. 8].

Позитивно оцінили «Гуцульщину» В. Шухевича й інші його сучасники: І. Франко, Раймунд Фрідріх Кайндль, Микола Сумцов, О. Маковей, Гнат Хоткевич, Філарет Колесса [3, с. 22—24]. Так, за аналізом І. Франка, в 90-ті рр. XIX ст. сформувалися збирачі нового типу, які дотримувалися наукових підходів у фіксації фольклорно-етнографічних матеріалів. Такими збирачами вчений вважав Івана Колессу, О. Роздольського, В. Гнатюка та В. Шухевича. На його думку, ці дослідники, обіймаючи широкі наукові горизонти, водночас старалися «вичерпати запас етнографічних фактів у певній околиці, подати весь репертуар пісень, оповідань і т. ін., якогось незвичайного оповідача чи рапсода (співака. — М. Г.), вичерпати запас пісень, казок, обрядів даної околиці» і, з іншого боку, охопити доступний однорідний матеріал у цілім краю [25, с. 240—241].

Одночасно працю В. Шухевича критикували, передусім за її описовий характер, використання автором записів лише з галицької частини Гуцульщини, відсутність порівняльного етнографічного матеріалу з теренів буковинської і закарпатської частин, нехтування науковим доробком попередників, паспортизацією матеріалів у перших частинах дослідження, інші недоліки і прогалини. Особливо гострою на критичні зауваження була рецензія В. Гнатюка, опублікована у журналі «Киевская старина» під криптонімом М. Р. [22]. Однак, зважаючи на раніше зазначені обставини, передусім на місце публікації дослідження про гуцулів (у «Материялах...» (!)), значна частина докорів секретаря НТШ у Львові також була суб'єктивною, упередженою і несправедливою. До речі, це помітив і Ф. Вовк, який у листі, адресованому самому В. Гнатюку, мабуть здогадуючись, хто є справжнім автором цієї рецензії, зауважив, що «тон її трошечки не зовсім видержаний і узагалі усе-таки остається вражіння, що автор і особисто має до Шухевича не дуже то велику прихильність» [21, с. 50].

І все ж, усупереч будь-якій критиці, праця В. Шухевича «Гуцульщина» зажила великої популярності серед шанувальників та знавців народної культури, а сама вона, поза всяким сумнівом, стала важливою віхою в історії українського народознавства. І все це через її джерелознавчий характер — етнографічний, фольклористичний та мистецтвознавчий. Саме з цієї причини наявні у ній матеріали широко використовували у своїх наукових студіях дослідники як довоєнного періоду (Ф. Вовк, В. Гнатюк, Вадим Щербаківський, Зенон Кузеля, Іларіон Свенціцький та ін.), так і вчені другої половини XX ст. Часто вона є об'єктом уваги сучасних народознавців, причому не лише українських [17; 19], а й зарубіжних. Скажімо, жодне важливе гасло фундаментального видання російських мовознавців «Славянские древности: этнолингвистический словарь» (Москва, 1995—2012. — Т. 1—5) не обходиться без залучення відомостей з «Гуцульщини» В. Шухевича. Для вирішення різних наукових проблем, пов'язаних з українцями, слов'янами загалом, активно використовують фактографічний матеріал про традиційно-побутову культуру гуцулів також польські, словацькі, чеські та інші вчені.

Широку популярність «Гуцульщини» серед сучасних дослідників різного гуманітарного профілю (етнологів, фольклористів, мовознавців, мистецтвознавців, істориків, культурологів та ін.) зумовлює, як уже неодноразово зазначалось, наявність у ній багатого первинного польового матеріалу про явища та об'єкти традиційно-побутової культури галицьких гуцулів останньої чверті XIX — початку XX ст., які нині або вже назавжди стали набутком історії, або змінилися до невпізнанності, причому це характерно для всіх без винятку сфер повсякденного життя українських горян. Так, у мисливському занятті канули у вічність такі архаїчні за походженням явища, як полювання на диких тварин за допомогою пасток «западниця» чи «поколодва». Жодний сучасний ватаг не облікує кількість виданої власникам овець бринзи за допомогою «реваша». 11 серпня 1979 р. Черемошем сплавили прощальний пліт, у зв'язку з чим важка і небезпечна професія плотогона назавжди відійшла в минуле. Понад півстоліття гуцули не транспортують на лісорубних ділянках колони так званими ризами. Набутком історії стали замкнутий двір «гражда», однокамерне землянкове житло «бурдей», ручні жорна, олійниця, воли як тяглова сила та десятки інших об'єктів матеріальної культури. Не менш різючих змін зазнали упродовж XX — початку XXI ст. календарно-побутова і сімейна обрядовість, усна народна творчість, народне мистецтво гуцулів тощо.

Очевидно, за таких обставин праця В. Шухевича, з її докладними описами та великою кількістю ілюстративного матеріалу (схемами, рисунками, світлинами з етнографічними сюжетами тощо) є цінним і невичерпним джерелом не лише для науковців, але й для всіх тих, хто цікавиться минулим гуцулів як етнографічної групи українського народу. З цих же причин її науково-пізнавальна цінність не ослабне і в майбутньому.

1. Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі — ЦДІА України у м. Львові). — Ф. 309. — Оп. 1. — Спр. 42. — 141 арк.
2. ЦДІА України у м. Львові. — Ф. 735. — Оп. 1. — Спр. 4. — 12 арк.
3. Арсенич П. Народознавство Володимира Шухевича / Петро Арсенич // Шухевич В. Гуцульщина / репринтне відтв. вид. 1899 р.; передне сл. Д. Ватаманюка; вст. ст. П. Арсенича. — Верховина, 1997. — С. 7—24.

4. Вовк Ф. Антропометричні досліді українського населення Галичини, Буковини й Угорщини / Федір Вовк // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1908. — Т. X. — Ч. 1. — С. 1—67.
5. В[овк] Хв. Від Редакції (Дещо про теперішній стан і завдання української етнології) / Хв. В. // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1899. — Т. I. — С. V—XIX.
6. Вовк Хв. Передісторичні знахідки на кирилівській улиці у Києві / Хв. Вовк // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1899. — Т. I. — С. 1—32.
7. Вовк Хв. Сані в похоронному ритуалі на Україні / Хв. Вовк // Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології — Київ : Мистецтво, 1995. — С. 324—335.
8. Вовк Хв. Сороміцькі весільні пісні записані М.О. Максимовичом / Хв. Вовк // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1899. — Т. I. — С. 157—168.
9. Вовк Хв. Українське рибальство у Добруджі / Хв. Вовк // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1899. — Т. I. — С. 33—52.
10. Глушко М. Антропологічні студії в Науковому товаристві імені Шевченка (кінець XIX — 30-ті роки XX століття) / Михайло Глушко // Вісник Львівського університету. Серія історична. — Львів, 2010. — Вип. 45. — С. 413—436.
11. Глушко М. Етнологія: дефініції і предмет студій в НТШ (кін. XIX — 30-ті рр. XX ст.) / Михайло Глушко // Народознавчі зошити. — 2010. — № 5—6. — С. 707—714.
12. Глушко М. Народознавчі дисципліни у дослідженнях Наукового товариства ім. Шевченка: дефініції і предметний засяг / Михайло Глушко // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 2010. — Т. CCLIX: Праці Секції етнографії і фольклористики. — С. 337—363.
13. Дем'ян Г. Маловідомі сторінки життя і наукової праці Михайла Зубрицького / Григорій Дем'ян // Записки Наукового товариства імені Т. Шевченка. — Львів, 1992. — Т. CCXXIII: Праці секції етнографії та фольклористики. — С. 172—196.
14. Довгалюк І. Осип Роздольський: Музично-етнографічний доробок / Ірина Довгалюк. — Львів : ТеРус, 2000. — 153 с.
15. Довгалюк І.С. Фонографування народної музики в Україні: історія, методологія, тенденції : автореф. дис. ... докт. мистецтвознавства / Ірина Сергіївна Довгалюк. — Київ, 2017. — 40 с.
16. «Етнографічний збірник» Наукового товариства ім. Шевченка. Томи I—XXXVIII, XXXIX—XL, XLI. 1895—1916, 1929, 1976 / уклад. В. Майхер. — Львів, 2007. — С. 15—85.
17. Карпенко А. Використання інформації про матеріальну культуру з «Гуцульщини» Володимира Шухевича у карпатознавчих працях другої половини XX — початку XXI ст. / Андрій Карпенко // Наукові зошити істо-

- ричного факультету Львівського університету. Зб. наук. праць. — Львів, 2016. — Вип. 17. — С. 112—123.
18. Карпенко А.А. Етнографічна діяльність Володимира Шухевича : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Андрій Анатолійович Карпенко. — Львів, 2016. — 20 с.
  19. Карпенко А.А. Особливості висвітлення календарної обрядовості, народних вірувань та знань гуцулів у праці В. Шухевича (за матеріалами аналізу карпатознавчих досліджень українських етнологів) / А.А.Карпенко // Гілея: науковий вісник. — Київ, 2016. — Вип. 112. — С. 47—50.
  20. Купчинський О. Видання Товариства ім. Шевченка (1874—92) та Наукового товариства ім. Шевченка (1892—2016) в Україні / Олег Купчинський // Наукове товариство імені Шевченка. Енциклопедія. — Київ; Львів; Тернопіль, 2016. — Т. 3: Вес — Глин. — С. 52—57.
  21. Листування Федора Вовка з Володимиром Гнатюком / упоряд. та комент. В. Наулка, Н. Руденко, О. Франко; передм. В. Наулка. — Львів; Київ, 2001. — 215 с.
  22. М. Р. (Гнатюк В.) Гуцульщина. Написав проф. Володимир Шухевич. У Львові. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. — Вип. I, 1899; Вип. II, 1901; Вип. III, 1902; Вип. IV, 1904 / М. Р. // Київская старина. — 1905. — Год 24. — Т. LXXXVIII. — Февраль. — Отд. II. — С. 73—122.
  23. Мушинка М. Володимир Гнатюк. Життя та його діяльність в галузі фольклористики, літературознавства та мовознавства / Микола Мушинка // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Париж; Нью-Йорк; Сідней; Торонто, 1987. — Т. 207: Праці Філологічної секції. — 332 с.
  24. Франко І. Етнографічна експедиція на Бойківщину / Іван Франко // Франко І. Зібрання творів : у 50 т. — Київ : Наукова думка, 1982. — Т. 36: Літературно-критичні праці (1905—1906). — С. 68—99.
  25. Франко І. Огляд праць над етнографією Галичини в ХІХ в. / Іван Франко // Франко І. Вибрані статті про народну творчість / упоряд. О.І. Дей. — Київ : Вид-во АН УРСР, 1955. — С. 233—242.
  26. Хроніка Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1900. — Ч. 1. — 116 с.
  27. Шухевич В. Гуцульщина. — Ч. 1 / Володимир Шухевич. — Львів, 1899. — С. 1—144. — (Матеріяли до українсько-руської етнології. — Т. II).
  28. Шухевич В. Гуцульщина. — Ч. 2 / Володимир Шухевич. — Львів, 1901. — С. 145—320. — (Матеріяли до українсько-руської етнології. — Т. IV).
  29. Шухевич В. Гуцульщина. — Ч. 3 / Володимир Шухевич. — Львів, 1902. — 257 с. — (Матеріяли до українсько-руської етнології. — Т. V).
  30. Шухевич В. Гуцульщина. — Ч. 4 / Володимир Шухевич. — Львів, 1904. — 272 с. — (Матеріяли до українсько-руської етнології. — Т. VII).
  31. Шухевич В. Гуцульщина. — Ч. 5 / Володимир Шухевич. — Львів, 1908. — 300 с.
  32. Яценко М.Т. Володимир Гнатюк. Життя і фольклористична діяльність / М.Т. Яценко. — Київ : Наукова думка, 1964. — 288 с.
  33. Volkov Th. Traineau (Le) Lans les rites funéraires de l'Ukraine / Th. Volkov // Revue des Traditions Populaires. — Paris, 1896. — Т. XI. — P. 209—228.

Mykhailo Hlushko

VOLODYMYR SHUKHEVYCH'S
«HUTSULSHCHYNA» — REFLECTION
OF GENERAL SITUATION OF UKRAINIAN
ETHNOLOGY AT THE END OF XIX —
BEGINNING OF XX CENTURY

The article is dedicated to the historical precondition during which the main project of Volodymyr Shukhevych, the research «Hutsulshchyna», was created, regularity of its publication in «Materialy do ukrainsko-ruskoj etnolohii» and its scientific value from the source studies point of view. Involvement of Shevchenko Scientific Society in Lviv and Fedir Vovk to the publication of «Hutsulshchyna» is evaluated.

Keywords: Volodymyr Shukhevych, «Hutsulshchyna», ethnography, ethnology, folk studies, Shevchenko Scientific Society in Lviv, Fedir Vovk.

Михайло Глушко

«ГУЦУЛЬЩИНА»
ВОЛОДЫМЫРА ШУХЕВИЧА —
ЗЕРКАЛЬНОЕ ОТРАЖЕНИЕ
ОБЩЕГО СОСТОЯНИЯ
УКРАИНСКОГО НАРОДОВЕДЕНИЯ
В КОНЦЕ ХІХ — НАЧАЛЕ ХХ вв.

Речь идет об исторических предисловиях возникновения главного авторского проекта Володымыра Шухевыча — исследования «Гуцульщина», закономерность его публикации в издании «Материалы к украинско-русской этнологии», научную ценность труда с позиции его источниковедческого характера. Оценивается причастность Научного сообщества им. Шевченко во Львове вообще и Федора Вовка в частности к выходу «Гуцульщины» В. Шухевича из печати.

Ключевые слова: Володымыр Шухевич, «Гуцульщина», этнография, этнология, фольклористика, Научное сообщество им. Шевченко во Львове, Федир Вовк.